

Κενοδοξία και Υπερηφάνεια [2ο Μέρος]

[Ορθοδοξία](#) / [Σοφία και Λόγος](#)

[Όσιος Νείλος Σόρσκυ](#)

Με όλα αυτά νικάται η κενοδοξία και η υπερηφάνεια και κατασκηνώνει μέσα μας η ταπείνωση, δηλ. η απόκρυψη σε όλα του εαυτού μας και η αποφυγή εξετάσεως αμαρτιών των άλλων, σκεπτόμενοι τον λόγο του αγίου Γρηγορίου του Σιναΐτη: «Πώς να γνωρίζω εγώ ποιές και πόσες είναι οι απόκρυφες αμαρτίες των ανθρώπων; Εγώ τους ξεπέρασα στις κακίες και δεν υπάρχουν όμοιες με τις δικές μου. Λόγω της αγνωσίας μας να λέ-με, ότι είμεθα οι χειρότεροι των ανθρώπων, στάχτη και χώμα κάτω από τα πόδια τους. Και πώς να μη θεωρού-με τον εαυτό μας χειρότερο από όλη την κτίση; Αυτή όμως ευρίσκεται στη φυσική της κατάσταση, όπως δημιουργήθηκε από τον Δημιουργό Θεό, ενώ εγώ με τις αμέτρητες ανομίες μου ευρίσκομαι στην παρά φύσιν ζωή.

Α-λήθεια, τα θηρία και τα κτήνη είναι τιμιότερα από μένα τον αμαρτωλό, ενώ εγώ είμαι χειρότερος από όλα, διότι είμαι στην κόλαση πριν ακόμη και να πεθάνω. Και ποιος δεν γνωρίζει ότι, λόγω των αμαρτιών μου στη ζωή μου, ήμουν και είμαι ο χειρότερος των δαιμόνων, ο δούλος και ο υποτακτικός τους; Αλήθεια, όταν φυλακισθώ με αυτούς στην άβυσσο της κολάσεως, χειρότερη θα είναι για μένα η δουλεία μου σ' αυτούς παρά η ίδια η κόλαση. Μετά από όλα αυτά, πώς μπορούμε να σκεπτόμαστε ότι είμεθα δίκαιοι και άγιοι, όταν κατοικούμε απ' αυτή τη γη μέσα στο σκοτάδι της κολάσεως προ του θανάτου μας; Ας μη μας εξαπατά ο νους μας, διότι πράγματι είμεθα αμαρτωλοί και μολυσμένοι και πάντοτε κάνουμε τα κακά μας θε-λήματα. Καθένας μας να λέει για τον εαυτό του και να πιστεύει τα εξής: Φοβερά εξαπατήθηκες άθλιε, ακάθαρτε και δαιμονισμένε σκύλε και είσαι ολοκληρωτικά βουτηγ-μένος στην ακαθαρσία. Γι' αυτό σου αξίζει να ριχθείς στο σκοτάδι και στις φωτιές της αιωνίου κολάσεως.

Υπάρχει μία μοναχική, θα έλεγα, υπερηφάνεια και συγκεκριμένα όταν ο άνθρωπος υπερηφανεύεται για την οσιακή ζωή του, για τους πολλούς και ασκητικούς του κόπους, τους οποίους έκανε, για τις δοκιμασίες τις οποίες υπέμεινε και για τις αρετές του. Ή ότι έχει καλή φήμη το όνομά του στον τόπο όπου ευρίσκεται ή ότι το μοναστήρι του είναι καλλίτερο από τα άλλα και έχει πε-ρισσότερους αδελφούς. Αυτή η υπερηφάνεια, είπαν οι Πατέρες, αρμόζει στους λαϊκούς, οι οποίοι επαινούνται μεταξύ τους για τα χωριά τους, τα τσιφλίκια τους, την πολλή περιουσία τους και όλα τα πλούτη τους. Τι να πούμε εμείς που μεγαλοφρονούμε για

τα μηδαμινά και μάλλον ανύπαρκτα έργα μας; Για το χάρισμα του λόγου, την καλλιφωνία στη ψαλμωδία ή στις αναγνώσεις;

Τι μισθό μπορεί να έχει ο άνθρωπος γι' αυτά, ο οποίος τα έλαβε από το Θεό και δεν τα απέκτησε με τους κόπους του; Άλλοι υψηλοφρονούν για την επίδοση και εξυπνάδα τους στο εργόχειρο, αλλά και αυτά δεν είναι δώρα του Θεού και όχι δικά τους έργα; Μερικοί μάλιστα υπερηφανεύονται επειδή είχαν στον κόσμο σπουδαίους γονείς ή αυτοί οι ίδιοι ήταν σε κάποια υψηλή υπηρεσία και άξιοι μεγάλης κοσμικής τιμής ή είχαν ονομαστούς συγγενείς. Αλλά και αυτά είναι ανοησίες, διότι αυτά πρέπει να τα αποκρύπτουμε. Ενώ, εάν κάποιος επαινεθεί και τιμηθεί για την μοναχική του ζωή, να θεωρεί τους επαίνους άξιους ντροπής, διότι ποιος τολμά να υπερηφανευθεί με αυτά, αφού η τιμή για τους μοναχούς είναι ντροπή;

Και όταν οι λογι-σμοί της κενοδοξίας και υπερηφάνειας αναφύονται δήθεν για τις αρετές μας, δεν μπορούμε να τους νικήσουμε πα-ρά με την προσευχή μας προς το Θεό λέγοντας: «Δέ-σποτα Κύριε και Θεέ μου, διώξε από κοντά μου το πνεύ-μα της κενοδοξίας και υπερηφάνειας· χάρισε το πνεύμα της ταπεινώσεως σε μένα τον αμαρτωλό». Και να κατη-γορούμε τον εαυτό μας καθώς είπα προηγουμένως. Ο ά-γιος Ιωάννης της Κλίμακος λέει: «Εάν κρύβεις τον εαυτό σου αληθινά ενώπιον του Θεού, θα διαλύσεις το πνεύμα της κενοδοξίας σαν το ιστό της αράχνης». Ενώ για την υπερηφάνεια ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος λέει: Δεν κρίνει και δεν παιδεύει ο Θεός τον άνθρωπο επειδή δέχθηκε ή νική-θηκε για μία στιγμή απ' αυτό το λογισμό χωρίς την θέλησή του, αλλά μόνο, όταν υποδουλωθεί ο νους του οριστικά σ' αυτόν.

Εάν εμείς εναντιωθούμε στα πάθη, να μην ελπίζουμε να μας υπολογίσει Ο Κύριος ως νίκη αυτή την αντίδρασή μας σ' αυτά, αλλά μόνο για την υπερηφάνεια, όταν την απορρίπτει ο νους μας, διότι με την αποβολή της υπάρχει αληθινή ωφέλεια. Περισσότερο, βέβαια, θα τιμωρηθεί ο άνθρωπος, όταν διαπράξει το πάθος αυτό με τα λόγια ή τα έργα του. Τα ίδια λένε οι Πατέρες και για την κενοδοξία και για οποιοδήποτε άλλο πάθος. Ενώ ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος λέει να καλούμε τον Κύριο σε βοήθεια, εναντίον όλων των κακών λογισμών, εφ' όσον δεν μπορούμε να εναντιωθούμε στους πονηρούς δαίμονες των παθών.

Διότι δεν υπάρχει, αλήθεια, άλλος βοηθός ε-κτός από το Θεό. Γι' αυτό να προσευχόμαστε στο Δε-σπότη Χριστό με επιμονή, με μεγάλους στεναγμούς και δάκρυα, όπως λέει ο άγιος Νείλος ο Σιναΐτης: Ελέησόν με, Κύριε, ότι αδύνατος ειμί· κατάβαλε, Κύριε, τον εχθρό μου που με πολεμά· σύ είσαι η ελπίδα μου, σκέπασε την κεφαλή μου εν ημέρα του διαβολικού πολέμου· αποδυνάμωσε, Κύριε, τον εχθρό μου που με πολεμά και ειρήνευσε με τη δική σου ειρήνη τους ταραγμένους λογισμούς μου, Λόγε του Θεού. Και ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης,

παίρνουν-τας τα λόγια του Δαβίδ, μας προτρέπει να προσευχόμαστε εναντίον των ακάθαρτων λογισμών, ως εξής «Δίκασον, Κύριε, τους αδικούντας με· πολέμησον τους πολεμούντας με», και τα λοιπά λόγια του ψαλμού (Ψαλμ. 34, 1).

Τα ίδια μπορούμε να μάθουμε και από τα άλλα ιερά βιβλία των Πατέρων, τα οποία μας συμβουλεύουν να ζητάμε τη βοήθεια του Θεού για κάθε λογισμό και σε κάθε δύσκολη περίστασή μας. Και αυτός θα τους εκδιώξει, έ-στω και να δοκιμάσουν να μας πλήξουν για λίγο. Επειδή είμεθα αδύνατοι, όταν καμία φορά μας νικήσουν οι λο-γισμοί να τους αντιστεκόμαστε και να προσπαθούμε να τους εκδιώξουμε όχι με άλλα μέσα που φέρνουν την μα-ταιοπονία, αλλά μόνο με το Όνομα του Θεού και με κα-τάλληλα χωρία από τις Άγιες Γραφές και τα συγγράμ-ματα των αγίων Πατέρων. Ταιριάζει σε κάθε λογισμό μας να λέμε: Ο Κύριος να σε επιτιμήσει!

Ή φύγετε από κοντά μου, εσείς που εργάζεσθε την ανομία και γκρεμιστείτε όλοι οι πονηροί εχθροί μου, για να διδαχθώ τις εντολές του Θεού μου! Και να λέμε παρόμοια με εκείνον τον γέροντα, ο οποίος έλεγε: Πήγαινε άθλιε, έλα, αγαπητέ! Όταν άκουσε αυτόν το λόγο ένας αδελφός νόμισε ότι μιλούσε με κάποιον. Τον ρώτησε λοιπόν και του λέει: Με ποιόν ομιλείς, πάτερ; Και εκείνος απάντησε: Διώ-χνω τους κακούς λογισμούς και καλώ τους αγαθούς. Και σε εμάς το ίδιο πρέπει να γίνεται· να λέμε αυτά και άλλα παρόμοια για να αποβάλουμε τους κακούς λογι-σμούς.

(Οσίου Νείλου Σόρσκυ, Περί νοεράς εργασίας, εκδ. «Ορθόδοξος Κυψέλη», σ. 75-82)

<http://bit.ly/15NyiGd>